

Petra Doorn en Hette Domburg zijn in januari 2006 door Kerk in Actie uitgezonden naar Mozambique om les te geven aan het Seminário Unido de Ricatla. Met Teun, Freek, Elisa en Koen wonen ze in Maputo. De classis Den Bosch van de Protestantse Kerk in Nederland is de uitzendende classis.

Op de website www.mozambique.web-log.nl is regelmatig actuele informatie te vinden over wat ze meemaken in Mozambique

KERK IN ACTIE

RONDZENDBRIEF

Joseph Haydnlaan 2a
3533 AE Utrecht
Postbus 456
3500 AL Utrecht
Telefoon (030) 880 14 56
Fax (030) 880 14 57
E-mail info@kerkinactie.nl
www.kerkinactie.nl

Giro 456

Lieve mensen,

Aan het begin van dit nieuwe jaar van werken in Ricatla, sturen we jullie vanuit Mozambique een hartelijke groet. We hopen dat ieder van jullie het goed maakt. Hier hebben we de zomervakantie net achter de rug en zijn we weer begonnen met lesgeven. Teun en Freek zijn al ruim een maand weer naar school en Elisa naar de crèche. Koen is zover nog niet, maar oefent dagelijks met zijn vaardigheden. Inmiddels zet hij een paar stapjes zonder zich vast te houden. Een voorrecht om daar nog eens getuige van te mogen zijn. Teun heeft al weer een optreden gehad als 'zanger' voor de andere kinderen van de school. Samen met Freek beleeft hij ook veel plezier aan het voetballen. Elisa gaat steeds beter praten en is haast niet uit het water te houden (ze wil altijd zwemmen)!

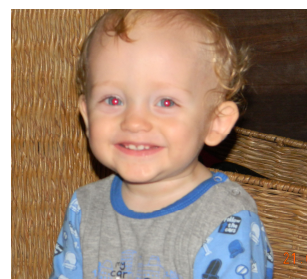

We zijn deze winter niet op bezoek geweest in de kerken in Nederland, maar toch zijn we allebei voor een kort bezoek in Nederland geweest. In november ging Petra met Koen naar Nederland om afscheid te kunnen nemen van haar ernstig zieke nichtje. Het was fijn dat deze mogelijkheid er was. Hoewel de afstand tussen Mozambique en Nederland groot is, kost het in geval van nood niet veel tijd om die afstand te overbruggen. In

december is Hette voor een week naar Utrecht geweest om zich te oriënteren op de mogelijkheden voor werk na onze terugkeer naar Nederland. Want ja, dit is ons laatste jaar in Mozambique...

Het afscheid nemen is daarmee, in elk geval in ons hoofd en hart, al begonnen. We doen dat met zeer gemengde gevoelens. Het is uiteraard mooi om terug te keren naar ons eigen land en dichterbij familie en vrienden te zijn. En het leven in Nederland heeft nog wel een paar praktische voordelen. Maar ook kost het moeite om los te laten waar we aan begonnen zijn samen met de mensen hier.

In januari hebben we ons bezonnen op wat ons te wachten staat dit jaar. De overgang naar Nederland zal een grote verandering betekenen voor de kinderen en voor onszelf. Wat is het gunstigste moment om die verandering te maken?

Koen 1 jaar!

We hebben ervoor gekozen om in principe in de Nederlandse zomermaanden terug te keren. Daarmee geven we Teun en Freek de meeste kans op een soepele overgang naar het Nederlandse schoolsysteem. Voor Teun zal dat zijn laatste jaar op de lagere school worden en zo kan hij zich rustiger voorbereiden op de toetsen en de toelating tot een middelbare school.

Maar dat is allemaal nog toekomstmuziek. Voorlopig leven we nog hier en proberen we ons te concentreren op het leven en werken in Mozambique. Petra is deze week begonnen met de studenten van het derde jaar. Ik vind het altijd spannend om weer voor een nieuwe groep te staan en besteed ook altijd veel aandacht aan de kennismaking. Ik vroeg de studenten om zichzelf te presenteren en om iets te vertellen over wat hun bij het seminarie had gebracht. Het werd een interessante uitwisseling. Sommige studenten hadden voor

theologie gekozen vanuit een kerkelijke betrokkenheid. Ze waren bijvoorbeeld al jaren heel actief bij de jeugdvereniging en het verbaasde niemand dat ze theologie wilden studeren. Bij anderen was de stap veel minder voor de hand liggend. Twee studenten vertelden me dat hun pastor hen had gevraagd om theologie te gaan studeren, maar dat ze daar zelf eerst niet veel in zagen. Het had hun echt moeite gekost om toe te geven aan een herhaald verzoek van anderen. Inmiddels stonden ze helemaal achter hun keuze, maar dat was niet vanzelf gegaan.

Een andere student had al eens de cursus voor jeugdwerker gedaan, maar hij was weggestuurd van die cursus, omdat hij en zijn medestudente een relatie kregen en zij zwanger werd. Hoewel het een miskraam werd zijn ze wel getrouwd, maar werken in de kerk zat er voorlopig voor hem niet in. Jarenlang heeft hij voor een groot bewakingsbedrijf gewerkt en ondertussen bleef hij heel actief in de kerk. Vijf jaar achtereen deed hij het verzoek om theologie te mogen studeren en dit jaar werd zijn verzoek eindelijk gehoord. Hij mocht kiezen: alleen studeren in het buitenland, of samen met zijn vrouw studeren in Ricatla. Die keuze was snel gemaakt. Misschien wel het meest opmerkelijke verhaal was van de vrouwelijke studente die al een heel eind in de veertig is: 15 jaar lang wachtte zij op toestemming om theologie te mogen studeren. Eerst wilde de kerk het niet, toen wilde haar man het niet. Toen zij zelf de moed had opgegeven, omdat ze dacht dat ze al te oud was kwam er eindelijk een pastor die haar steunde. Nu mag ze, hoewel gescheiden, eindelijk haar roeping volgen. Nadat ik deze verhalen had gehoord was ik helemaal warm gelopen om er weer een mooi semester van te maken.

Over leeftijd gesproken. Deze week liep ik te wandelen met Koen en Elisa in de wandelwagen. Een straatverkoper sprak me aan en zei: "Oma, wil je geen slippers voor je kleinkinderen kopen?" Ik deed of ik de vraag niet hoorde en stapte stug door, maar van binnen was ik natuurlijk wel een beetje beledigd... Totdat ik me realiseerde dat de meeste meisjes hier op hun 17^e hun eerste kind al wel hebben. Koen en Elisa zouden dus best mijn kleinkinderen kunnen zijn, zelfs als ik er vijf jaar jonger uit zou zien.

Hette op reis met een groep studenten moest onderweg zo tanken.

De laatste keer dat we schreven was vlak voor de opstanden die hier afgelopen september uitbraken. De afgelopen weken zijn we via het Internet getuigen van grote omwentelingen in het noorden van Afrika en het Midden Oosten. De beelden van demonstrerende mensen tegenover leger en politie roepen herinneringen op aan die begindagen van september. Op een woensdagmorgen was Hette onderweg naar Ricatla, samen met enkele collega's in het busje van het seminarie, toen de opstand uitbrak. Het woord dat men daarvoor gebruikt is 'staking'. Maar de mensen die 'staken' hebben over het algemeen geen werk en wat ze doen is de wegen barricaderen met brandende autobanden en elke auto aanvallen die desondanks probeert door te rijden. Zaak dus om zo snel mogelijk je auto in veiligheid te brengen en binnen te gaan zitten in afwachting van wat komt.

Omdat we ergens in de arme buitenwijken reden toen de 'staking' begon, kwamen we vast te zitten en konden geen kant meer op. Het waren spannende momenten toen niet duidelijk was of we van een stuk weg tussen twee sloten nog weer de wijk in zouden kunnen, om te gaan schuilen bij een collega thuis. Toen dat eenmaal gelukt was, was het afwachten. Buiten werd inmiddels flink geschoten. Anders dan in Egypte beschikt de politie hier niet over waterkanonnen. Hoewel er wel traangas werd gebruikt hier en daar, reageerden de meeste politietroepen met hun gebruikelijke wapen: een kalashnikov machinegeweer. Al snel kwamen de eerste beelden van slachtoffers binnen via een onafhankelijk televisiestation. Twee kinderen die probeerden terug te keren van school waren dicht bij hun huis gedood. Terwijl we op de tv beelden zagen van zwarte rookwolken, schietende politieagenten en vluchtende maar woedende betogers, hoorden we op korte afstand de politie schieten op de betogers die daar een weg probeerden te blokkeren. Toen de uren verstreken werd duidelijk dat ik die dag niet naar huis zou kunnen. Pas op de tweede dag van de opstand in de loop van de middag leek de kust veilig genoeg om naar huis te rijden en werd ik thuis gebracht door de vrouw van onze collega. Het voelde alsof ik een week was weg geweest.

Deze gebeurtenissen hebben een diepe indruk op ons gemaakt. De combinatie van het zien van de beelden van de straat, met de geluiden die rechtstreeks van het strijdtoneel tot in het huis doordrongen, maakt dat je het gevoel hebt deel te zijn van wat er gebeurt. Ongewapende burgers tegenover agenten en militairen met mitrailleurs. Het geeft een machteloos gevoel, temeer als er vanuit de kerken geen reactie lijkt te komen, geen protest tegen het excessieve geweld, geen verdediging van de armen die de straat uit wanhoop waren opgegaan. Want de reden voor deze golf van protest was de verhoging van een aantal prijzen, waaronder die van brood en rijst. Mensen die al niet genoeg hebben om zichzelf en de kinderen te voeden, zagen hun situatie nog eens veel slechter worden. De opstand was een chaotisch, ongeorganiseerd maar legitiem protest van mensen met het water aan de lippen. Als er de afgelopen dagen berichten zijn over de betrokkenheid van beurspeculanten in Engeland bij het opdrijven van wereld voedselprijzen, dan vraag je je af of ze zich bewust zijn van de gevolgen van hun zucht naar maximale winst. In Mozambique en elders in de wereld betekent het de dood van vele mensen.

zowel de slaven als de slavendrijvers, zij het op verschillende verdiepingen.

Deze internationale verstrengeling van oorzaken en gevolgen heeft een lange geschiedenis. In oktober was Hette een paar dagen in Ghana voor een vergadering over theologisch onderwijs op afstand. Een zeer inspirerende bijeenkomst, met gedreven mensen uit landen als (Zuid-) Soedan, Liberia, Ivoorkust en Nigeria. Onderdeel van het programma was een bezoek aan het fort in Elmina, waar Nederlanders gedurende 250 jaar slaven verzamelden voor transport naar Amerika. In het fort leefden

Er waren ruimtes voor de vrouwen en ruimtes voor de mannen, waar vele honderden samengepakt leefden tot de schepen arriveerden die hen naar de Nieuwe Wereld zouden brengen. Tijdens de rondleiding werden we op een detail gewezen in de voormalige vrouwencel. Anders dan in de andere cellen was de vloer daar niet bedekt met cement. Een weeë geur maakte de lucht zwaar. De geur van het bloed, de urine, uitwerpselen, zweet en braaksel van al die generaties vrouwen die daar in wanhoop gevangen zaten, en dat in de grond getrokken was. Alsof hun geweeklaag nog opsteeg van de bodem, alsof 'de aarde riep om gerechtigheid'. Het was confronterend.

Ook dat is ons verleden, de geschiedenis van ons Nederlandse volk. En geschiedenis van de kerk. Twee verdiepingen boven de cel van waaruit de mannen en vrouwen de schepen op gedwongen werden, was de voormalige kerkzaal. Boven de uitgang van de kerkzaal was een kort citaat aangebracht uit Psalm 132: 'Zion is des Heeren ruste, dit is syn woonplaatse in eeuwighey'. Daar werd op zondag gelezen uit de Bijbel, daar baden onze landgenoten voor het lot van hun familie en vaderland, terwijl beneden in de kerkers honderden mensen gevangen zaten om als vee vervoerd te worden naar de plaats van hun dwangarbeid. Ik weet niet in hoeverre Nederland zijn excuses hiervoor al gemaakt heeft. Ik kon niet anders dan mijn schaamte en schuld belijden tegenover de mensen met wie ik vergaderde. Vreemd is dat misschien,

maar op zo'n moment voel ik dat ik niet onder mijn verbondenheid met Nederland en onze geschiedenis uit kan, al zou ik me ervan willen distantiëren. Uit de reacties op wat ik zei maakte ik op dat mensen in Afrika ook nog op die erkenning van schuld zitten te wachten. Dat er bij velen nog behoefte is aan een teken van schuld belijden door de voormalige blanke heersers, om de weg naar verzoening open te maken. Het verleden is nog lang niet afgesloten.

In de groep die rondgeleid werd was ik de enige Nederlander, dus mocht ik de schaamte ook alleen dragen. Nadat mij gevraagd was de betekenis van het psalm citaat te verklaren, kwam er nog iets. We stonden aan een balustrade op twee verdiepingen boven het binnenplein waar de vrouwen nu en dan gelucht werden. Vanaf die balustrade keek de Nederlandse gouverneur van het fort naar beneden en bepaalde zijn keuze. De uitverkorene werd gewassen en naar boven gecommandeerd, waar ze met de gouverneur moest slapen. Daarna werd ze teruggeworpen in de ellende van de cel. Via mondelinge overlevering was bewaard gebleven met welk rijmpje de gouverneur zijn keuze voor een vrouw bekend maakte. Onze gids, die geen Nederlands sprak, zei: 'iene miene mutte, tien pond grutte, tien pond kaas, iene miene mutte is de baas'. Kon ik vertellen wat dat rijmpje betekende?

Het wordt tijd om deze brief af te ronden. Tot slot een paar korte berichten. Helder en Manuel zijn enthousiast teruggekeerd uit Nederland. Ze zeggen erg goed te zijn ontvangen door vele gemeenten. Hartelijk dank daarvoor! Manuel is inmiddels 'diaken' in de Anglicaanse kerk in het noorden van Mozambique. Zijn bisschop had hem hard nodig. Helder kreeg toestemming van zijn kerk om verder te studeren zodat hij over twee jaar aan het seminarie kan komen lesgeven. Kerk in Actie betaalt zijn studiebeurs en hij is inmiddels begonnen aan de universiteit in Pietermaritzburg, Zuid-Afrika, waar hij zich toelegt op de studie van het Oude Testament.

Met studenten van het laatste jaar is Hette in december naar de synagoge in Maputo geweest. Het was een bijzondere ervaring, waarvan we erg veel geleerd hebben, onder meer dat we zoveel gemeenschappelijk hebben. De gemeente was zeer gastvrij naar ons toe en de viering was opgewekt. Het glas druivensap aan het einde, dat met de kreet I' chaïm naar binnen gegoten werd, was als de vrolijke variant van ons avondmaal. 'Op het leven'!

Met dat woord nemen we afscheid voor nu. Het ga ieder goed!

Petra en Hette,
Teun, Freek, Elisa en Koen

Kerk in Actie

Het werk van Petra Doorn en Hette Domburg is alleen mogelijk door uw betrokkenheid én financiële ondersteuning. U kunt hun werk ondersteunen met een gift op rekeningnummer 456, t.n.v. Kerk in Actie in Utrecht o.v.v. <Zending; Domburg en Doorn>. Uw bijdrage doet ertoe!

Deze brief is uitgegeven door **Kerk in Actie**, Postbus 456, 3500 AL Utrecht. Rekeningnummer 456, Kerk in Actie, Utrecht. Adreswijzigingen (voor zover de brieven verstuurd zijn door het Landelijk Dienstencentrum van de Protestantse Kerk in Nederland) graag doorgeven aan de afdeling Adressen (Mw. M. Lagerweij), Postbus 8507, 3503 RM Utrecht, tel. 030 - 880 17 25, e-mail: adressen@pkn.nl S.v.p. de codes vermelden die op de envelop staan. Op aanvraag kan de rondzendbrief ook per e-mail gestuurd worden.